

KTU Matematikos ir gamtos mokslų fakulteto Taikomosios matematikos katedros docentė dr. Liepa Bikulčienė vadovauja Lietuvos tyrėjų komandai, dirbančiai tarptautiniame projekte „Gerovė@dirbtinis intelektas“. Jo metu mokslininkai sieks įveiklinti DI, teikiant psichologinę pagalbą moksleiviams.

KTU matematikai su kitais projekto partneriais, vadovaujant Portugalijos Porto politechnikos instituto mokslininkams, ėmė kurti dirbtinio intelekto (DI) įrankį „Toolkit Wellbeing@Artificial Intelligence for Sustainability“, padėsiantį atpažinti mokinių probleminį elgesį ir nerimą bei gebantį parinkti mobiliąs aplikacijas situacijai valdyti. Pasak KTU mokslininkės L. Bikulčienės, DI gali puikiai pasitarnauti ne tik analizuojant ar vertinant mokinių atliekamas užduotis, bet ir atpažįstant mokinių elgesio problemas ir iš to kylantį nerimą.

- Kokias matote DI panaudojimo galimybes švietimo sistemoje gilinant žinias mokymo srityje apie nerimą? Juk ne kiekvienam pavyksta sėkmingai su tuo susidoroti net ir pasitelkus psichologų pagalbą, o jūs vykdate projektą, kuriame tokios pagalbos teikimą bandysite užkrauti ant DI pečių. Ar tai realu?

- DI technologijos, kaip ir bet kokios kitos naujosios technologijos, gali puikiai pasitarnauti sprendžiant švietimo sektoriuje kylančius iššūkius, pavyzdžiui, gilinant žinias konkrečioje mokymosi srityje, taikant inovatyvius mokymo metodus ir spartinant pažangą šioje srityje. Žinoma, mes visų problemų neišspręsimė, bet bent jau galimybių pasiekiamumas tikrai palengvės. Pernai, pirmaisiais projekto metais, buvo atlikta tarptautinė studija apie psichologinę situaciją šalyse partnerėse, apklausti mokytojai, mokyklų vadovai ir psichologai.

Studijų projekte sukurti mokymai labiau skirti mokytojams ir mokyklų psichologams – jie padeda išmokti atskirti situacijas, kurios yra pavojingos nuo tokių, kurios yra sąlyginai normalus paauglio elgesys. Tada mokymuose supažindinama su nerimo valdymo technikomis, bendravimo ypatumais bei rinkoje esančių mobilių aplikacijų galimybėmis. Kur šioje vietoje yra DI? Planuojama pagal nerimo žymenis ir testus automatiškai parinkti aplikaciją ar jos dalį, kuri geriausiai tiktų konkrečiam atvejui.

- Planuojate sukurti įrankį, padėsiantį pedagogams rasti atsakymus, kaip mažinti mokyklose nerimą - kas tai per įrankis ir kur slėpi jo unikalumas?

- Unikalumas yra automatinis reikiamos technikos pasirinkimas. Kalbant apie pačias technikas – jų yra labai daug ir mes naujo dviračio neišradinėsime, bet planuojame sujungti kelias technikas į vieną sistemą, nes dauguma aplikacijų skirtos atskiroms technikoms. Šiuolaikiniai paaugliai yra labai priklausomi nuo technologijų, tad įrankis turėtų jiems patikti, mes tai įvertinsime pilotinių tyrimų metu – planuojame sukurti DI valdomus asmeninius mokinių nerimo valdymo asistentus,

Be abejo, virtualus asistentas neatstos realios psichologinės pagalbos, – mes to tikrai nesiekiamo, bet jis padės pasirinkti nerimo valdymo technikas. Tai konkreti pagalba tiek

pedagogui, tiek mokiniui.

Labai svarbu, kad mokiniai galėtų išsiaiškinti savo emocijas, bet žvelgdami į apklausų duomenimis, galime teigti, kad paaugliai nenori eiti pas psichologą, kuris yra mokykloje, bijodami bendraamžių patyčių, o programėlė kompiuteryje ar mobiliame įrenginyje, yra labai asmeniška ir kitiems nematoma, todėl manytina, kad mokiniai ja naudosis noriai, nes tai labiau panašu į pokalbį su vyresniu draugu, kuriuo galima pasitikėti.

- Manau sutiksite, kad DI naudojimas švietimo sistemoje vertinant mokinių nerimą, yra labai jautrus klausimas. Ar ir kaip bus užtikrinta, kad būtų laikomasi privatumo ir duomenų saugumo, pagarbos žmogaus orumui ir kitų etikos principų?

- Be jokios abejonės, bet koks DI naudojimas turi būti etiškas. Naudojant jį tokiose jautriose vietose, visų pirma, turi būti gerbiamos ir saugomos žmogaus teisės bei pagrindinės laisvės, užtikrinamas asmens duomenų saugumas.

Tačiau mūsų vykdomo mokslo projekto atveju, virtualus asistentas nereikalaus jautrių asmeninių duomenų, iš kurių būtų galima identifikuoti asmenį. Visi naudojami metodai standartiniai, kaip ir kitose mobiliuose aplikacijose, nieko specifinio ar ypatingo šio projekto vykdytojais kurti neplanuoja.

Tad apie mūsų projekte naudojamos DI technikas galiu pasakyti tik tiek – saugu, patikima, novatoriška. Šiame Europos Sąjungos pagal ERASMUS+ programą finansuojamame projekte tikimės pasiekti labai konkrečių rezultatų.

Jie apimtų ne tik įrankio sukūrimą, bet ir platų jo naudojimą ne mažiau kaip 10 mokyklų 5 šalyse, kuriose mokosi 500 nerimo problemų turinčių mokinių. Tikimės, kad šis projektas paskatins ne tik partnerių, bet ir kitų universitetų, įmonių ir mokyklų bendradarbiavimą.

